

**Zajednička izjava široke koalicije nositelja autorskih prava u kulturnom i kreativnom sektoru
diljem Europske unije u vezi s paketom provedbenih mjera Akta o umjetnoj inteligenciji
Europske unije koje je usvojila Europska komisija**

Mi, predstavnici široke koalicije europskih i svjetskih autora, izvođača, izdavača, producenata i drugih organizacija autorskih nositelja prava, ovim putem formalno izražavamo nezadovoljstvo objavljenim Kodeksom prakse umjetne inteligencije opće namjene (GPAI), Smjernicama za dobavljače UI modela opće namjene i Predloškom za javni sažetak sadržaja za osposobljavanje za UI modele opće namjene prema članku 53. Akta o umjetnoj inteligenciji.

Unatoč opsežnom, vrlo detaljnom i dobronamjernom angažmanu zajednica nositelja prava tijekom cijelog ovog procesa, konačni rezultati ne uspijevaju riješiti ključne probleme koje su naši sektori – i milijuni stvaralaca i tvrtki aktivnih u Europi koje predstavljamo – dosljedno isticali.

Rezultat nije uravnotežen kompromis; umjesto toga zakonodavac nije iskoristio priliku da nositeljima omogućí ostvarivu zaštitu prava intelektualnog vlasništva u kontekstu generativne umjetne inteligencije (GenUI) i ne ispunjava obećanje samog Akta o umjetnoj inteligenciji.

Podsjećamo Europsku komisiju da su članak 53. stavak 1. točke (c) i (d) Akta o umjetnoj inteligenciji i povezane odredbe posebno osmišljeni kako bi „nositeljima autorskog i srodnih prava olakšali ostvarivanje i provedbu njihovih prava prema pravu (Europske) unije“ kao odgovor na kontinuiranu i masovnu neovlaštenu upotrebu njihovih djela i drugog zaštićenog sadržaja od strane pružatelja modela GenUI, zanemarujući propise EU-a. Međutim, povratne informacije primarnih korisnika koje su ove odredbe trebale zaštititi u velikoj su mjeri zanemarene, što je suprotno ciljevima Akta o umjetnoj inteligenciji kako su ih odredili suzakonodavci, a isključivo u korist pružatelja usluge modela GenUI, koji kontinuirano krše autorska i srodna prava kako bi izgradili svoje modele.

Godine 2024. kulturni i kreativni sektori diljem Europe pozdravili su načela odgovorne i pouzdane umjetne inteligencije sadržana u Aktu o umjetnoj inteligenciji, s namjerom da se osigura obostrano koristan rast inovacija i kreativnosti u Europi. S provedbenim mjerama Akta o umjetnoj inteligenciji u sadašnjem obliku posve se, u korist pružatelja usluge modela GenUI, zanemaruju i ignoriraju uspješni kulturni i kreativni sektori industrije pretežno temeljene na autorskim pravima, koji u Europi nose gotovo 7% BDP-a EU-a i osiguravaju zaposlenje za gotovo 17 milijuna profesionalaca te imaju veći ekonomski doprinos od europskih farmaceutskih, automobilskih ili visokotehnoloških industrija.

Modeli GenUI i sustavi za proizvodnju sadržaja koji isto tako intenzivno koriste tzv. *scraping*, tj. neovlaštenu uporabu autorskog materijala, već su u širokoj upotrebi. Šteta i nelojalna konkurencija kulturnim i kreativnim sektorima vidljivi su svakodnevno. No te je sektore nužno zaštititi, jer oni su temelji naših kultura i jedinstvenog tržišta.

Želimo jasno reći da ishod ovih procesa ne pruža smislenu provedbu obveza GPAI-ja prema Aktu o umjetnoj inteligenciji. Izražavamo posvemašnje neslaganje s tvrdnjom da Kodeks prakse postiže pravednu i provedivu ravnotežu ili da će Predložak pružiti „dovoljnu“ transparentnost o većini autorskih djela ili drugih oblika sadržaja koji se koriste za obuku modela GenUI. To jednostavno nije istina i predstavlja izdaju ciljeva Zakona EU-a o umjetnoj inteligenciji.

Pozivamo Europsku komisiju da preispita paket provedbenih mjera i smisljeno provede članak 53., osiguravajući da Akt o umjetnoj inteligenciji ispuni obećanje o zaštiti europskih prava intelektualnog vlasništva u doba generativne umjetne inteligencije. Također pozivamo Europski parlament i države članice, kao suzakonodavce, da ospore nezadovoljavajući proces izrade Kodeksa, koji će dodatno oslabiti položaj kreativnih i kulturnih sektora diljem Europe, a neće nimalo pridonijeti rješavanju tekućih kršenja europskih zakona.

Popis potpisnika

AAPA (Audiovisual Anti-Piracy Alliance - Audiovizualni savez za borbu protiv piratstva) predstavlja tvrtke uključene u pružanje zaštićenih audiovizualnih usluga, uključujući vlasnike prava i radiotelevizijske kuće, sigurnosnu tehnologiju za takve usluge te proizvodnju proizvoda koji olakšavaju isporuku takvih usluga. Misija AAPA-e jest predvoditi borbu protiv audiovizualnog piratstva diljem Europe i šire kroz učinkovito zagovaranje, podržavanje tijela za provedbu zakona i izgradnju partnerstava za bolje suzbijanje piratstva.

AEPO-ARTIS je neprofitna organizacija koja predstavlja 40 europskih organizacija za kolektivno ostvarivanje prava izvođača iz 30 različitih zemalja. Broj izvođača (glazbenika, glumaca i plesača) iz audio- i audiovizualnog sektora, koje predstavljaju organizacije članice AEPO-ARTIS-a, procjenjuje se na više od 650.000.

BIEM (Bureau International des Sociétés gérant les droits d'enregistrement et de reproduction mécanique - Međunarodni ured društava za upravljanje pravima mehaničkog snimanja i reprodukcije) je međunarodna organizacija koja predstavlja 60 društava za mehanička prava, koje djeluju u 56 zemalja. Društva za mehanička prava licenciraju reproduciranje pjesama (uključujući glazbena, književna i dramska djela). Njihovi članovi su autori, skladatelji i izdavači.

CEATL (European Council of Literary Translators' Associations – Europski savez književnoprevodilačkih udruga) je međunarodna neprofitna organizacija osnovana 1993. godine kao platforma na kojoj udruženja književnih prevoditelja iz različitih europskih zemalja mogu razmjenjivati mišljenja i informacije te udruživati snage radi poboljšanja statusa i radnih uvjeta prevoditelja. Danas je to najveća organizacija književnih prevoditelja u Europi s 36 udruga članica iz 28 zemalja, koja predstavlja oko 10.000 pojedinačnih književnih prevoditelja.

CEPI (the European Audiovisual Production Association - Europsko udruženje audiovizualne produkcije) predstavlja više od 2.600 neovisnih filmskih i TV producenata diljem Europe putem 19 nacionalnih udruženja u 17 europskih zemalja.

CEPIC (Centre of the Picture Industry - Centar slikovne industrije) predstavlja stotine slikovnih arhiva i agencija, koje same predstavljaju stotine tisuća fotografa čija je osnovna djelatnost izravno licenciranje vizualnog sadržaja izvan mreže i na mreži. Djelujući kao nositelji prava, slikovne arhive i agencije licenciraju digitalnu imovinu za sve vrste komercijalne upotrebe, novinama, časopisima, za oglašavanje, radiotelevizijskim kućama itd. Članovi CEPIC-a kontinuirano se prilagođavaju inovativnoj tehnologiji i razvili su sofisticirane digitalne platforme kako za tržišno plasiranje digitalnog sadržaja na mreži tako i za pružanje digitalnog pristupa slikama. Svrha CEPIC-a je djelovati kao jedinstveni glas industrije vizualnih medija u Europi i šire.

CISAC (International Confederation of Societies of Authors and Composers - Međunarodna konfederacija društava autora i skladatelja) vodeća je svjetska mreža autorskih društava. S 227 udruga članica u 116 zemalja, CISAC predstavlja više od 5 milijuna stvaraoca sa svih geografskih područja i iz svih umjetničkih repertoara: glazbe, audiovizualnih djela, drame, književnosti i vizualnih umjetnosti.

EANA (European Alliance of News Agencies - Europski savez novinskih agencija), osnovan 1956. godine, neprofitno je udruženje članica koje predstavlja 32 vodeće novinske agencije diljem Europe. EANA služi kao platforma za suradnju, razmjenu znanja i zastupanje, s naglaskom na osiguravanje poštenog i sigurnog okruženja za razvoj novinskih agencija posebno i cjelokupnih novinskih medija općenito. S kolektivnim izravnim i neizravnim globalnim dosegom svojih servisa vijesti koji nadilazi 750 milijuna ljudi, članice EANA-e dijele zajednički cilj pružanja nepristranih, visokokvalitetnih vijesti i podržavanja zdravog medijskog okruženja diljem Europe.

ECSA (European Composer and Songwriter Alliance - Europski savez skladatelja i tekstopisaca) predstavlja više od 30.000 profesionalnih skladatelja i tekstopisaca u 28 europskih zemalja. S 59 organizacija članica diljem Europe, Savez zastupa interese stvaratelja glazbe u području umjetničke i klasične glazbe (suvremene), filmske i audiovizualne glazbe, kao i popularne glazbe.

EFJ (The European Federation of Journalists - Europska federacija novinara) najveća je organizacija novinara u Europi, koja predstavlja više od 296.000 novinara u 74 novinarske organizacije u 44 zemlje. EFJ se bori za socijalna i profesionalna prava novinara koji rade u svim sektorima medija diljem Europe putem snažnih sindikata i udruženja. Članica Europske konfederacije sindikata (ETUC), EFJ je priznata od strane Europske unije i Vijeća Europe kao predstavnički glas novinara u Europi.

EGAIR (European Guild for Artificial Intelligence Regulation - Europski ceh za regulaciju umjetne inteligencije) je mreža kreativaca i udruženja iz cijele Europe koja lobira za zaštitu djela i podataka umjetnika od tvrtki koje se bave umjetnom inteligencijom. Izvorno osnovan od strane MeFu-a, talijanskog udruženja autora stripova, EGAIR sada predstavlja više od 20.000 kreativaca, umjetnika i udruženja.

EMMA (European Magazine Media Association - Europsko udruženje časopisnih medija) jedinstveno je i cjelovito predstavništvo europskih časopisnih medija u kojima uživaju milijuni potrošača kako u tiskanom tako i u digitalnom formatu, pokrivajući automobilske, poslovne, financijske, informativne, dječje, stripovske, tinejdžerske, općeinteresne, kućne, muške i ženske naslove, TV vodiče, B2B i znanstvene časopise.

ENPA (European Newspaper Publishers' Association - Europsko udruženje novinskih izdavača) najveće je predstavničko tijelo novinskih izdavača diljem Europe, koje promiče slobodu tiska i vjerodostojan novinski sadržaj u tiskanim i digitalnim formatima. ENPA zagovara interese 14 nacionalnih udruženja iz 14 europskih zemalja te je glavni sugovornik institucijama EU-a i ključni pokretač rasprava o medijskoj politici.

EPC (The European Producers Club - Europski klub producenata) je udruženje koje predstavlja gotovo 200 neovisnih europskih producenata iz 35 zemalja, visoko specijaliziranih za međunarodne koprodukcije.

EPC (European Publishers Council - Europsko vijeće izdavača) je skupina na visokoj razini sastavljena od 27 predsjednika i izvršnih direktora vodećih europskih medijskih grupacija koje predstavljaju tvrtke aktivne u novinskim medijima, televiziji, radiju, digitalnim tržištima, časopisima, e-učenju, bazama podataka i knjigama. Komuniciramo s europskim zakonodavcima od 1991. godine o pitanjima koja utječu na vitalnost i održivost novinarski vođenih medijskih i izdavačkih kuća u Europskoj uniji, koje podržavaju slobodu izražavanja, medijsku raznolikost i demokratsku raspravu.

EUROKINEMA (Association of Film and Audiovisual Producers - Udruženje filmskih i audiovizualnih producenata) ima za cilj braniti i promicati temeljnu ulogu audiovizualne industrije i filmaša u politički i ekonomski integriranoj Europi.

EVA (European Visual Artists - Europski vizualni umjetnici) zastupa interese organizacija za kolektivno ostvarivanje prava autora vizualnih umjetnosti. Ovo je krovna organizacija koja okuplja 31 društvo kao članove ili promatrače. Kolektivno upravlja autorskim pravima blizu 170.000 stvaratelja djela likovne umjetnosti, ilustracije, fotografije, dizajna, arhitekture i drugih vizualnih djela.

EWC (European Writers' Council - Europsko vijeće pisaca) najveća je svjetska federacija koja predstavlja isključivo autore iz književnog sektora, a čini je 50 nacionalnih strukovnih udruženja pisaca i književnih prevoditelja iz 32 zemlje. Članovi EWC-a obuhvaćaju preko 220.000 profesionalnih autora koji pišu i objavljuju na 35 jezika.

FEP (Federation of European Publishers - Federacija europskih izdavača) predstavlja 31 nacionalno udruženje izdavača knjiga, znanstvenih časopisa i obrazovnih materijala, u svim formatima, u Europi. FEP je glas velike većine izdavača u Europi.

FERA (Federation of European Screen Directors - Federacija europskih redatelja audiovizualnih djela) služi kao neovisni glas europskih redatelja audiovizualnih djela u Bruxellesu. Okupljajući 46 organizacija članica iz 31 zemlje, predstavlja preko 20.000 aktivnih redatelja u području filma,

televizije i streaminga – priznatih kao primarne audiovizualne autore. FERA zagovara njihove kulturne, kreativne i ekonomske interese na nacionalnoj i europskoj razini.

FIA (International Federation of Actors - Međunarodna federacija glumaca) predstavlja više od 85 sindikata, cehova i strukovnih udruženja izvođača u 61 zemlji. U povezanom svijetu sadržaja i zabave, zalaže se za pravedna socijalna, ekonomska i moralna prava audiovizualnih izvođača koji rade u svim snimljenim medijima i kazalištu uživo.

FIAPF (International Federation of Film Producers' Associations - Međunarodna federacija udruženja filmskih producenata) obuhvaća 37 nacionalnih udruženja koja predstavljaju producente filmova i audiovizualnih programa, uključujući 16 nacionalnih udruženja iz EU-a/EGP-a. Članstvo njihovih udruženja uključeno je u razvoj, produkciju, marketing te u nekim slučajevima distribuciju svih vrsta filmova i/ili drugih vrsta audiovizualnih produkcija, od dugometražnih igranih filmova, kratkih filmova, dokumentaraca, televizijskih drama i drugog audiovizualnog sadržaja, diljem Europske unije putem svih distribucijskih kanala.

FIM (International Federation of Musicians - Međunarodna federacija glazbenika) jedino je tijelo koje globalno predstavlja profesionalne glazbenike i njihove sindikate, s članovima u oko 65 zemalja koje pokrivaju sve regije svijeta. Osnovan 1948. godine, FIM je priznat kao nevladina organizacija od strane različitih međunarodnih tijela kao što su MOR, WIPO, UNESCO, Europska komisija, Europski parlament ili Vijeće Europe.

FSE (Federation of Screenwriters in Europe - Federacija scenarista u Europi) je mreža nacionalnih i regionalnih udruženja, cehova i sindikata scenarista u Europi, osnovana u lipnju 2001. godine. Obuhvaća 29 organizacija iz 26 zemalja, predstavljajući više od 10.000 scenarista u Europi.

GESAC (European Grouping of Societies of Authors and Composers - Europska grupacija društava autora i skladatelja), osnovana 1990. godine, predstavlja 32 glavna društva za upravljanje autorskim pravima (autorska društva) u Europskoj uniji, Islandu, Norveškoj i Švicarskoj, koja administriraju prava i naknade više od 1,2 milijuna autora, skladatelja i pisaca u različitim sektorima (glazba, audiovizualna djela, književna te vizualna i grafička umjetnost) te glazbenih izdavača.

IAO (International Artist Organisation - Međunarodna organizacija umjetnika izvođača) krovna je udruga nacionalnih organizacija koje se zalažu za prava i interese istaknutih umjetnika (Featured Artists) u glazbenoj industriji. Naši glavni interesi su transparentnost, zaštita prava intelektualnog vlasništva i pravedan odraz vrijednosti koju rad umjetnika stvara.

ICMP (International Confederation of Music Publishers - Međunarodna konfederacija glazbenih izdavača) je globalno trgovačko tijelo za glazbeno izdavaštvo; predstavlja 77 nacionalnih udruženja na 6 kontinenata, neovisne i velike izdavače te Međunarodnu grupu za produkcijsku glazbu (The International Production Music Group) – kumulativno predstavljajući približno 90% svjetske komercijalno objavljene glazbe.

IFJ (International Federation of Journalists - Međunarodna federacija novinara), najveća svjetska organizacija novinara, predstavlja 600.000 medijskih profesionalaca iz 187 sindikata i udruženja u više od 148 zemalja. Osnovan 1926. godine, IFJ je organizacija koja nastupa u ime novinara unutar sustava Ujedinjenih naroda i unutar međunarodnog sindikalnog pokreta.

IFPI (International Federation of the Phonographic Industry - Međunarodna federacija fonografske industrije) glas je svjetske diskografske industrije. IFPI i njegova mreža nacionalnih grupa predstavljaju interese oko 8.000 članova diljem svijeta.

IFRRO (International Federation of Reproduction Rights Organisations - Međunarodna federacija organizacija za prava reproduciranja) međunarodna je, neovisna, neprofitna organizacija koja predstavlja organizacije za kolektivno ostvarivanje prava na tekstualne i slikovne materijale (poznate kao organizacije za prava reproduciranja ili RRO-i), udruženja autora i izdavača u području djela temeljenih na tekstu i slici. RRO-i administriraju prava reproduciranja i druga relevantna prava, uključujući određena digitalna prava, u ime izdavača i autora, uključujući vizualne umjetnike.

S više od 160 članova u gotovo 90 zemalja, IFRRO igra ključnu ulogu u globalnom ekosustavu autorskih prava.

IMPALA (Independent Music Companies Association - Europsko udruženje neovisnih glazbenih tvrtki) je europsko udruženje neovisnih glazbenih tvrtki, koje predstavlja više od 6.000 malih i srednjih poduzeća u glazbenom sektoru. Njegova misija je održivi rast neovisnog glazbenog sektora, vraćanje veće vrijednosti umjetnicima, promicanje raznolikosti i poduzetništva, poboljšanje političkog pristupa, poticanje promjena i povećanje pristupa financiranju.

IMPF (International Music Publishers Forum - Međunarodni forum neovisnih glazbenih izdavača) je globalno trgovačko i zagovaračko tijelo za neovisne glazbene izdavače. IMPF pomaže u poticanju povoljnijeg poslovnog okruženja na različitim teritorijima i u različitim jurisdikcijama za umjetničku, kulturnu i komercijalnu raznolikost za svoje članove glazbene izdavače te tekstopisce i skladatelje koje predstavljaju.

IVF (International Video Federation - Međunarodna videofederacija) - Članovi Međunarodne videofederacije su udruženja koja predstavljaju tvrtke aktivne u svim segmentima filmskog i audiovizualnog sektora u Europi. Članstvo IVF-a stoga je uključeno u razvoj, produkciju, marketing i distribuciju svih vrsta filmova i audiovizualnih djela, od dugometražnih igranih filmova, kratkih filmova, dokumentaraca, televizijskih drama i drugog audiovizualnog sadržaja, kao i objavljivanje takvog sadržaja na digitalnim medijima (DVD, Blu-ray, itd.) te putem svih internetskih kanala, od transakcijskih (TVOD/EST), pretplatničkih (SVOD) do modela distribucije temeljenih na oglašavanju (AVOD i FAST).

News Media Europe (Informativni mediji Europe) glas je progresivne industrije informativnih medija u Europi, predstavljajući više od 2.700 informativnih brendova u tiskanom, internetskom, radijskom i TV formatu, putem nacionalnih udruženja iz šesnaest zemalja. Zajedno branimo ključna načela koja su nam vitalna: zaštita slobode tiska, zagovaranje digitalne budućnosti naše industrije i osiguravanje da je vrijednost sadržaja pravilno zaštićena.

SAA (Society of Audiovisual Authors - Društvo audiovizualnih autora) krovna je udruga europskih organizacija za kolektivno ostvarivanje prava koje predstavljaju audiovizualne autore. Njezina 33 člana u 25 zemalja upravljaju pravima za više od 174.000 europskih scenarista i redatelja filma, televizije i multimedije. SAA podržava audiovizualne autore i promiče kulturnu raznolikost putem politika koje omogućuju širenje djela audiovizualnih autora publici. Uloga CMO-a (organizacija za kolektivno ostvarivanje prava) jest pružiti jednostavan, legalan pristup tim djelima i osigurati da su autori pravedno plaćeni kako bi se potaknula daljnja kreativnost u korist društva.

STM (Međunarodno udruženje znanstvenih, tehničkih i medicinskih izdavača) vodeće je globalno trgovačko udruženje za akademske i stručne izdavače. Naša misija je unaprjeđivanje pouzdanih istraživanja u korist društva. Članstvo se sastoji od preko 140 organizacija sa sjedištima diljem svijeta, a uključuje akademske i stručne izdavače, znanstvena društva, sveučilišne tiskare, start-upove i etablirane igrače; članovi STM-a zajedno objavljuju preko 70% svih članaka u časopisima.

UNI MEI (UNI - Media, Entertainment and Arts - UNI - Mediji, zabava i umjetnost) ujedinjuje preko 140 sindikata i cehova radi podizanja standarda i provođenja prava za više od 500.000 kreativaca, tehničara i pomoćnih radnika. Zajednički, naši članovi rade za pravednu, uključivu, jednaku i održivu globalnu industriju zabave te za pravednu transformaciju.

UVA (United Voice Artists - Ujedinjeni glasovni umjetnici/glumci) globalna je koalicija cehova, udruženja i sindikata glasovnih glumaca koji su se ujedinili radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva zaštite i očuvanja čina stvaranja, posebno putem ljudskog glasa. Ovaj suradnički napor okuplja istaknuta udruženja i sindikate iz Europske unije, uključujući Francusku, Španjolsku, Italiju, Njemačku, Austriju, Belgiju i Poljsku, kao i organizacije u Švicarskoj, Turskoj, Sjedinjenim Američkim Državama, Brazilu, Africi, Australiji i Južnoj Americi.